

Udgivet 13.10.2023

Økologiske kalve og ungdyr på græs kræver særligt fokus om efteråret

Ungdyr i alderen 6-12 mdr. skal være ude på græs indtil 1. november, når vejret, markens tilstand og hensyn til dyrenes velfærd tillader det. Kalve mellem 4 og 6 mdr. må tages på stald 1. september.

Af Birgit Ingvorsen, Irene Fisker

Efteråret på græs kan være en svær periode for økologiske kalve og ungdyr mellem 6 og 8 måneder på grund af parasitter, vådt og koldt vejr eller mangel på energi fra marken. For at undgå syge eller døde kalve er det derfor vigtigt at give besætningsgruppen ekstra opmærksomhed i perioden og være hurtigt ude med justeringer.

Økologiregler: alder og forholdene på marken afgør om dyrene skal være ude

Økologiske kalve, som ikke er fyldt 6 måneder, må ifølge økologireglerne tages på stald 1. september. Hvis kalven når at fylde 6 måneder inden 1. november, skal den igen have adgang til græsningsarealer fra det tidspunkt den er fyldt 6 måneder for at opfylde kravet om, at ungdyr i alderen 6-12 måneder som udgangspunkt skal have adgang til græsningsarealer indtil 1. november, hvis udendørsforholdene tillader det.

Udendørsforholdene omfatter:

- Vejrforhold
- Sæsonbestemte forhold
- Jordbundens/græsarelets tilstand

Ungdyr kan tages på stald i efteråret, hvis en eller flere af disse parametre er opfyldt:

- Vejret er vådt og koldt
- Græsmarkerne er våde
- Dyrene mistrives

I logbogen noteres det, hvis kalve eller ungdyr tages på stald i efteråret – eventuelt sammen med et billede af græsmarken, hvis det er græsmarkens tilstand, der er årsagen til, at dyrene er taget på stald.

Ungdyr i alderen 6-8 måneder kræver ekstra opmærksomhed, hvis de er på græs i perioden 1. september - 1. november. Hvis det er praktisk muligt, er det en god løsning, at kalve og ungdyr under 1 år går ude om dagen og kommer ind på stald om natten i efterårsperioden. Kravet er, at de har adgang til græs om dagen

Kontrol af afgræsning er en individuel vurdering af forholdene på dagen.

Fokusområder for ungdyr på græs i efteråret

I perioden 1. september - 1. november er det særlig vigtigt at:

- Holde øje med tegn på hoste og diarré og gribe hurtigt ind med behandling
- Flytte kalvene og ungdyr under 1 år til en ren mark eller på stald, hvis de hoster eller har diarré
- Tilpasse belægningsgraden, så der højst er 5-10 dyr pr. hektar
- Give tilskudsfoder
 - f.eks. fri adgang til fuldfoder eller 1-1,5 kg korn eller kraftfoder pr. dyr pr. dag
- Altid at holde foder- og vandtrug rene og sikret mod forurening med gødning
- Tage kalvene/ungdyrene på stald om natten, hvis praktisk muligt.
- Sørg for muligheder for læ og ly

Dødeligheden hos ungdyr på græs stiger om efteråret

Sæsonvariationen i dødelighed af kalve er tydelig i en ny opgørelse, og dødeligheden påvirkes desuden af produktionssystemet (økologi vs. konventionel) samt kalvens fødselstidspunkt. En opgørelse lavet af SEGES Innovation i 2024 med 9 års data (januar 2015 – december 2023) fra Kvægdatabasen viser en overdødelighed hos økologiske kalve og ungdyr i efteråret, for de aldersgrupperne, der skal på græs. Ud fra det tilgængelige datamateriale kan vi ikke adskille effekten af fødselstidspunkt og alder ved første afgræsning.

Vigtige pointer fra opgørelsen over dødelighed:

- Kalve som fødes i juni og frem til og med september har både en lav dødelighed som spædkælve og i deres første afgræsningssæson. Deres første afgræsningssæson falder, når de er 7-10 mdr. gamle.
- Kalve som fødes i november og frem til april har til dels en øget dødelighed som spædekælve (særligt for kalve født i oktober og frem til og med januar) og til dels en øget dødelighed i deres første afgræsningssæson (særligt for kalve født i februar og marts). Deres første afgræsningssæson falder når de er 4-6 mdr. gamle.
- Kalve født i april og maj falder lidt midt i mellem.

Det kan konkluderes, at den gennemsnitlige dødelighed af kalve og ungdyr, særligt de økologiske, formentlig ville sænkes, hvis kalve fortrinsvis blev født i sommeren og det tidligste efterår. Notatet har haft fokus på kviekalve fra mælkebedrifter, som er den bedst repræsenterede gruppe, og konklusionen er baseret herpå.

Forklaringen på en højere dødelighed hos øko-kvierne kan være lunge- eller løbe-tarm-parasitter, som kommer særlig til udtryk, når smittetrykket stiger sidst på sæsonen, og hvor vejret samtidig er vådt og koldt.

Læs mere om øko-kalve på græs og kalvedødelighed

[Øko-småkalve på græs – hvordan er reglerne? \(/regler/oekologiske-smaakalve-paa-graes-hvordan-er-reglerne/\)](#) (icoel.dk)

[Tips til at beskytte små økologiske kalve på græs mod parasitter \(/husdyr/beskyt-kalve-paa-graes/\)](#) (icoel.dk)

Kalvedødelighed i den økologiske kvægproduktion (pdf, 9 sider) (/media/4a5msizb/notat-om-doedelighed-hos-oekologiske-kalve.pdf)

For mere information

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent

Regler, tilskud

+45 23 74 37 98

biin@icoel.dk

Irene Fisker

Specialkonsulent

Mælkeproduktion, fodring

+45 23 31 41 94

iref@icoel.dk